

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

CAMBRIDGE LIBRARY COLLECTION

Books of enduring scholarly value

Classics

From the Renaissance to the nineteenth century, Latin and Greek were compulsory subjects in almost all European universities, and most early modern scholars published their research and conducted international correspondence in Latin. Latin had continued in use in Western Europe long after the fall of the Roman empire as the lingua franca of the educated classes and of law, diplomacy, religion and university teaching. The flight of Greek scholars to the West after the fall of Constantinople in 1453 gave impetus to the study of ancient Greek literature and the Greek New Testament. Eventually, just as nineteenth-century reforms of university curricula were beginning to erode this ascendancy, developments in textual criticism and linguistic analysis, and new ways of studying ancient societies, especially archaeology, led to renewed enthusiasm for the Classics. This collection offers works of criticism, interpretation and synthesis by the outstanding scholars of the nineteenth century.

L. Annaei Senecae Tragoediae

This two-volume critical edition of Seneca's tragedies by Friedrich Leo (1851–1914) was published in Berlin in 1878–9. Seneca, the first-century Roman philosopher, modelled his tragedies on the work of Greek playwright Euripides. Leo argues that the tragedies were in fact written for recitation only, and were not intended to be performed, although they have been successfully staged in modern times. A classical scholar of some distinction who later became a full member of the Academy of Sciences in Göttingen, Leo's critical edition of Seneca was published early in his career, while he became better known for his later work on Roman poetry. Volume 2 contains the text of the six tragedies which have been definitively attributed to Seneca, as well as *Hercules Oetaeus* and *Octavia*, which resemble Seneca's style, but are more likely to have been written by a disciple.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

Cambridge University Press has long been a pioneer in the reissuing of out-of-print titles from its own backlist, producing digital reprints of books that are still sought after by scholars and students but could not be reprinted economically using traditional technology. The Cambridge Library Collection extends this activity to a wider range of books which are still of importance to researchers and professionals, either for the source material they contain, or as landmarks in the history of their academic discipline.

Drawing from the world-renowned collections in the Cambridge University Library, and guided by the advice of experts in each subject area, Cambridge University Press is using state-of-the-art scanning machines in its own Printing House to capture the content of each book selected for inclusion. The files are processed to give a consistently clear, crisp image, and the books finished to the high quality standard for which the Press is recognised around the world. The latest print-on-demand technology ensures that the books will remain available indefinitely, and that orders for single or multiple copies can quickly be supplied.

The Cambridge Library Collection will bring back to life books of enduring scholarly value (including out-of-copyright works originally issued by other publishers) across a wide range of disciplines in the humanities and social sciences and in science and technology.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

L. Annaei Senecae Tragoediae

VOLUME 2:
SENECAE TRAGOEDIAS ET
OCTAVIAM CONTINENS

EDITED BY FRIEDRICH LEO

CAMBRIDGE
UNIVERSITY PRESS

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS

Cambridge, New York, Melbourne, Madrid, Cape Town, Singapore,
São Paulo, Delhi, Dubai, Tokyo

Published in the United States of America by Cambridge University Press, New York

www.cambridge.org

Information on this title: www.cambridge.org/9781108013079

© in this compilation Cambridge University Press 2010

This edition first published 1879

This digitally printed version 2010

ISBN 978-1-108-01307-9 Paperback

This book reproduces the text of the original edition. The content and language reflect the beliefs, practices and terminology of their time, and have not been updated.

Cambridge University Press wishes to make clear that the book, unless originally published by Cambridge, is not being republished by, in association or collaboration with, or with the endorsement or approval of, the original publisher or its successors in title.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

L. ANNAEI SENECAE
T R A G O E D I A E

RECENSUIT ET EMENDAVIT

FRIDERICVS LEO

VOLVMEN ALTERVM

SENECAE TRAGOEDIAS ET OCTAVIAM CONTINENS

BEROLINI

APVD WEIDMANNOS

A. MDCCCLXXVIII.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

DE SENECAE TRAGOEDIIS
OBSERVATIONES CRITICAE

SCRIPSIT

FRIDERICVS LEO

BEROLINI

APVD WEIDMANNOS

A. MDCCCLXXVIII.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

PRAEFATIO

De ratione quam in recensendis Senecae tragoediis secutus sim, satis expositum est in priore huius editionis volumine. constat autem, ut summam rei iterum perstringam, unicum constituendae lectionis universae fundamentum esse Etruscum codicem i. e. Laurentianum 37, 6 saec. xi–xii (*E*), unicum genuini tragoediarum corporis exemplar; non minus constat, ubicumque de Etrusci scriptura dubitatio nulla est, nullius usus esse apographi (Σ) germina codicem Ambrosianum D 276 inf. (*M*) et Vaticanum 1769 (*N*). ad Etruscum vero accedunt primum in Troadum Medaeae Oedipi aliquot canticis excerpta codicis Thuanei saec. ix–x (*Th.*), quae secundum Duebneri apographum a Peipero et Richtero publicatum (praef. p. xxiv sq.) et a nobis iterum cum codice conlatum infra repetemus; deinde in Medaeae et Oedipi versibus non multis fragmenta rescripta Ambrosiana (*R*), quorum scripturas quasdam primus indicavit Ritscheli, nos plenam notitiam dabimus Guilelmi Studemundi beneficio insigni. cuius erga Senecam eiusque et lectores et editorem tam propensa voluntas erat, ut solidum fragmentorum illorum apographum sua manu, id est harum rerum hoc aevo peritissima, confectum litteris insereret ad me datis; quas item huic praefationi subiectas invenies.

Reliqui codices, quorum nullus altera saeculi xiv parte vetustior est, omnes ad exemplar ab antiquo interpolatore data opera pertractatum redeunt. interpolatoris istius lectionem, non receptam aliquam et vulgatam, littera *A* significavi. quam certa ratione constituere non ubique concessit codicum deteriorum condicio, ut qui maximam partem et ex Etrusco eiusque familia correcti et Italorum coniecturis infecti non puram antiquitatis interpolatae lectionis imaginem reddant. ergo cum inspectis plerisque eius generis in Italia codicibus cognovissem, ne magno quidem numero illorum excusso multum ad interpolatoris manum certius quam nunc quoque fieri potest demonstrandam profectum iri, neque in eo quicquam utilitatis viderem ut per varios depravationis gradus interpolatam lectio-

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

VI

PRAEFATIO

nem persequeremur, satis habui duos bibliothecae Lugdunensis libros magna cum comitate ab inlustribus bibliothecae moderatioribus huc transmissos¹⁾ integros conferre eorumque lectionem ad scripturas cum aliunde a me virisque doctis Wollenbergio (ex codicibus Turonensibus) Paulo (ex Lobkoviciano) Zingerleio (ex Innsbruckiensi) excerptas tum a Lipsio Commelino Rapphengio Delrio Gronovio et inprimis a Grutero enotatas exigere. sic plerumque testium consensu pristina interpolatio se praebebat. ubicumque in lectionis discrepantia dubitari potuit vetustone illi an novicio interpolatori scriptura aliqua deberetur, littera ζ usus sum; quae ubi cum A certare videtur indicatum volui ultra scriptura probabilius ad vetustum interpolatorem referatur: unius alteriusve codicis testimonium nusquam attuli nisi forte Italo correctori feliciter opera cessit. eadem littera (ζ) notandae videbantur corruptelae horum codicum consensu traditae verborumque formas metrumve destruentes, quae cum ex eadem scriptura quae in Etrusco compareret originem cepissent, certe non ab interpolatore A poetae verbis inlatae essent; quales ubique enotare operae pretium non erat. valde dolebat quod ad lectionem A rectius cognoscendam non satis auxilii praebebat Peiperi et Richteri adnotatio. qui cum editionem Aldinam anno 1517 ab Hieronymo Avantio curatam constituendae vulgari lectioni fundamentum adhibuerint, ita ut eius cum libris 'vel omnibus vel pluribus vel uno et altero' (praef. p. xxxvii) consensum littera A, discrepantes ab illa scripturas littera ψ notarint, sescentis locis unius alteriusve docti Itali inventum ut A, vulgarem lectionem ut ψ dederunt. Avantius enim et ipse multa emendavit (in quibus causae nihil est cur nomen eius laudemque reticeamus) et multis e codicibus coniecturas probas pravasque recepit. quo factum est ut multa, quae apud Peiperum et Richterum A audiunt, nobis aut omitenda aut signo modestiore ζ notanda fuerint.

Traditam lectionem virorum doctorum meisque coniecturis emendare studui. nihil in verborum contextum admisi nisi quod aut recte traditum aut emendatum esset. nihil coniecturis lacessi passus sum quod aut emendatum videretur aut corruptum esse non posset probari. at locis quos corruptos esse probare possem, emendare non possem, crucem adpinxi et coniecturas subieci aut unam, si nulla aequae probabilis

¹⁾ Cod. lat. 16 E ann. 1440, qui descriptus est in editione Lipsiensi p. xxxviii, et cod. in de Betouw xxiv, 2 fol. memb. ann. 1444 qui est aut Vossianus Gronovii aut eiusdem gemellus.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

PRAEFATIO

VII

excogitata esset, aut duas tresve, si plures viae indicatae essent quibus ad verum perveniri posse videretur. versus singulos intercidisse nusquam statui nisi sententia in exemplum suppleta ostendere possem certum aliquid desiderari. sic praeculsa et aliis et mihi coniectandi licentia intelligentibus gratum fecero lectoribus, in eo praesertim poeta quem coniecturis et faciliis obruere omnium facillima res sit.

Tali in negotio ne firmo rectoque iudicio, quo maxime opus erat, nimium saepe destituerer, adfuerunt mihi praesenti auxilio duo viri et ingenio et arte valentes: maiore in operis parte Franciscus Buecheler praeceptor meus, qui cum multa egregie emendavit tum doctrina et consilio labentem confirmavit et adiuvit; adfuit praeterea totius operis fidelissimus socius Vdalricus de Wilamowitz-Moellendorff, qui quantum potest (iam dudum vero quantum possit ille nemo philologus ignorat) tantum amicis praestare consuevit.

Additamentum ponderi accessit paucorum locorum defensio, in quibus verebar ne propter breviter non recte intellegeretur ratio servatae aut mutatae codicum scripturae. si vindicasset quae semet ipsa defendere possent, mantisa obsonia vicisset. hoc unum efficere in animo erat, ut viris doctis, quorum adsensum consequi magnopere cupimus, persuasum esset in eis quoque quae illic non tetigimus non temere a nobis actum esse.

Nominibus eorum qui inventis suis his tragoediis profuerunt ubi locus non additus est quo emendationes protulerint, sciendum est illas aut editionibus notisve data opera et ordine in Senecam conscriptis insertas aut privatim mecum communicatas esse a viris doctis quibus et ego et Seneca quam plurimas agimus gratias. de Poggii coniecturis relatum est vol. I p. 42 sq.

Quaecumque in verborum contextu adnotatione non subiecta leguntur codicum consensu tradita sunt; quibus tantum aut Etrusci aut interpolatoris scriptura addita est altero teste nituntur. orthographiam vero Etrusci codicis non nimium antiqui nusquam enotavi praeter nomina pluralia (inprimis *omnis* et participia quaedam) quarto primove casu in *is* exeuntia; quem licet Senecae morem fuisse probabile sit, tamen nec singulis locis codici manus dare volebam nec constanter exequi scribendi rationem quae legentium commodo minime profutura esset, accedente praesertim codicis *R* tale nihil praebentis auctoritate (v. i. p. xvii). in aliis, ut *haud* et *haut*, praecipue autem in praepositionibus verborum initiis per com-

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

VIII

PRAEFATIO

positionem adsimilatis Etruscum exprimere malebam quam usum satis incertum ipsoque Senecae tempore fluctuantem arbitraria ratione incertiore facere. *quidquid* ubique posui, non *quicquid* constantem Etrusci scripturam (cf. Oed. 263); *natus* ubique, non *gnatus* quod librarius persaepe admisit, saepe non admittit metrica ratio. eadem suadebat ut *Cnosius*, *Cnosiacus*, non cum codice *Gnosius*, *Gnosiacus* reciperetur (cf. Hf. 18). de reliqua Etrusci orthographia multa diligenter composuerunt Peiperus et Richterus in editionis suae indice orthographico. codicem *R* quominus his in rebus ducem sumereremus prohibuit fragmentorum exilitas.

Octaviam etiam praefatione propria a Senecae tragoediis separavi. non separavi Herculem Oetaeum, de cuius fabulae natura et origine non fefellisse me iudicium plane mihi persuasum est dum novissime fabulam pertracto. contra de singulis quibusdam locis rectius quam in priore volumine factum est annuo spatio interiecto me iudicare consentaneum est.

Ergo dimittimus te, libelle, eoque te meliorem esse confidimus quo magis dissimulas quantum in te adornando studii et laboris consumptum sit.

Bonnae Nonis Mais

Fridericus Leo.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

CODICIS PARISINI 8071 THVANEI EXCERPTA

r. 57^v col. 1 IN NOMINE DÑI INCIPIT EXCERPTVM DI TRAGOEDIA
TROADOS ANNEI SENICĒ. HECVBA CHORVS

Troad. 64 TROADVM Haec ferite palmis pectore et plantus et iusta troiē
facite iamdudum sonet fatalis ide iudicis diri domus
CH non rude uulgus lacrimisque nouum lugere iubes
70 hoc continuis egimus. annos ex quo tetigit | phrigius
gratias hospis amyclas secuitque fretum pinus matri
faca cibebe decies niuibus canuit idem deciens nostris
75 nudata rogis | et si gens trepidat campis decimas secuit
messor aristas ut nulla dies merore caret sed noua
fletus causa ministraturice ad planctumque miseramque
80 leuajre genam manum uulgus dominam uile sequemur
non indociles lugeret sumus
HC fide casus nostri comites soluite spem per colla
85 fluant | mesta capilli trepido troiē
Pulnere turpes paret exertos turba lacertos
uester emissa substringe sinus utroque tenus
90 Pateant artus | cui coniugio pectora uellas captiue
pudor cingit tunicas pallais lutas
Vacet ad crebri uerbera planctus furibunda manus
95 Placet hic abitus | placet agnosco troada turbam
Iterum luclus redeant ueteres solitum flendi

De hoc codice cf. A. Riese anthol. lat. I p. xxxv. — optimum Duebneri apographum a Peipero et Richtero accurate expressum (praef. p. xxiv) paucis tantum locis e codice corrigere potui. dabo excerpta corruptissima ut leguntur in codice, sed compendiis solutis: quae qui cognoscere uolet editionem Lipsiensem adeat. litteras quasdam versibus superscriptas esse, quoniam prima manu omnes exaratae sunt, adnotare non opus est. de correcturis, omnibus prima manu factis, et de scripturis a Duebnero non recte enotatis referam, ne quis illas hic non consulto mutatas putet.

Troad. 64. 117. 142 Haec i. e. Hec(uba). — plantus corr. ex pectus
66 diri errore om. ed. Lips. 70 amyclas] amyclar Duebnerus ut
v. 116 flemur; utroque loco s extat litterae r similis, cf. ad Oed. 130
83 fide corr. ex fede

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

X

EXCERPTA THVANAEA

- uincite morem hęctorā flēnius
 Hoc soluimus omnes lacerum multo
 Tro. 100 funere cinem coma dimisa est
 Liberando sparsitque cinis feruidus ora complete manus
 Hic ex troias sumpsisse licet cadit ex humeris uestris apertus
 105 Ique tegit suffulta talus iam nuda uocant pectorā
 dextras nunc nunc uires exprome dolor
 Rhotea sonent litora planctus habitasque cauis
 110 montibus echo|nouat solitostextrema breuis
 Verba remictat totos reddat troie gemitus
 audiat omnis pontus etaether seuite manus
 115 Pulsu pectus tundite uasto | non sum solito contenta
 sono haectora flemus
 col. 2 Haec tibi nostra ferit dextra lacertos humero referit
 ti sanguineos tibi nostra caput dextera pulsat
 120 Tibi maternis palmis laniata iacent
 fluat et multo sanguine manet quam
 Funere feci rupta cicatrix columen patria
 125 mora fatorum | tu presidium
 Cum usus eras humerisque tuis
 fulta per cinnos tecum cecidit somnus quelia
 130 Haectoris idem patrię qui fuit | uestite
 priamo uestros fundite fletus satis
 Choaciper estor phrigię planctus
 accipe fletus bis capte senex
 135 Nil troia semel te rege tulit | bis pulsari uidit
 dardana graio
 Moenas ferro bisque pharetras passa herculeas
 porte latos hęcubę partus re
 140 Postrema pater funera cludis |
 cæssussigüea premis littera truncus
 Haec alio lacrimas flectite uestras non est pr
 miseranda me mors iliades felix priami
 145 Dicite cuncte liber manes uadit ad imos
 Nec feret umquam uicta granum ceruice iugum
 Non ille duos uidet triadas nec fallacem
 150 cernit ulixen | non argolici praeda triumphi
 Subiecta feret colla tropeis non ad sceptrā
 manus potergadabit agam mennonios aurea
 155 dextra | uincula latis fiet pompa micenis

98 flēnius] *uoluit fortasse flemus* 110 *sic, solitos i extrema*
Duebnerus 138 *sq. quae punctis notauimus in codice absumpta*
sunt 'piceo unguine'. (v. 141 totus legi potest)

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

EXCERPTA THVANA

XI

- Chofelix priamus dicimus omnes secum excedens
sua regna tulit nunc et lysumen horis tutis
Tro. 160 errat in umbris interque pias felix animas hæc
torquerit felix priamus felix quisquis bello
164 moriens omnia secum consumpta tulit.
- FINIT TEXTUS EX TRAGOEDIA MEDEAE.
- Med. 579 Cho nulla uis flamme tumidi euenti tanta
necta lima uendat quanta cum coniunx uiduata
ardet et odit non ubi hibernos nubilosus imbres
585 Austeraduxit properata | hister et cunctos uetate
acuagus erat non ubi pullit rodanus profundum
f. 55^r col. 1 aut ubi in riuos niuibus solutis soleiam forte
590 medioque uere | tabuit themus
Caecus est ignis stimulatus ira nec regi iurat
patitur uenfrenos aut timet mortem cupit
594 ire in ipsos cho obuius enses. EX EODIPPI TR
- Oed. 403 Effusa redimite commam natante corimbo
mollianis eis armatus brachia
429 Item. te senior turpis sequitur silenus asello
turgida pampineis redimitus temp; condita lasciuie deducunt
445 Item. te pontiregnatene nitidi nereidumque choriscat metia
cingitur ius habet infulctus magni cognatus bachi nomennonuil
466 Item. te sequitur curuus fugientia carbasa daifin
. . diuiti ē pactulos uexit telidius unila
Aurea torrentide ducent flumina ripa
470 . açtus arcus genticasque sagittas | lucteam cahos segetes qui
pocula sanguinem uincit regna securi geribaccum
. . . sere ligurgi
504 Lujdadum current annosi sidera mundi
. . eanus clausum dum fluctibus ambiat orbem
Lunaque dimissos dum plena colliget ignes
Dum matutinos praedicet lucifer ortus
altaque ceruleum dum nereia nesaaet arctos
508 candida formonsi uenerabimur ora lyei

Med. 584 austeraduxit] auster duxit *Duebnerus* (vel potius operam errore ed. Lips.) 589 forte corr. ex fortis 590 themus] themis *Duebnerus* 593 cupit *i. ras. 1 m.*

Oed. 429 asello] aselle *Duebnerus* 466 It̄ *i. e.* Item] Et *Duebnerus* 467 *sq. versuum initia macula paginae 57^c (cf. ad v. 138) affecta; paulo plura legi possunt quam enotauit Duebnerus* 469 . açtus] . . çus *Duebnerus* 504 Lujda dum] lum *Duebnerus* 505 ambiat corr. ex ambit 506 colliget corr. ex colligit 508 nesaa& sic, non nesaciet, quod dubium reliquit *Duebnerus* (ante oculos librario erat nesciaet)

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

XII

EXCERPTA THVANEAE

ΧΟΧΟΥΣ ΤΗΒΑΝΟΡΟΝ

- Oed. 110 Cho. ciandis catmi generosa proles urbem cum tota uiduas
 colonis. Respicias terras miserana thebe carpitur leto tuis
 115 ille bachemilles extremo comes usque adindos | ausus eois
 equita recampis
 Figeret mundo tua signa primo cinnami siluis arabas
 beatos uidi et uersa equites sagittas terga falacis me
 120 tuenda parthi | litus intrauit pelagi rubentis
 Promiit hinc hortus aperique lucem phoebus et flam
 ma propiore nudos inficit indos.
 125 Stirpis inuicte genus interimos | rapimur seuo rapien
 te fato dicitur semper noua pompa morti longus ad mamis pro
 peratur ordo agminis mesti seriesque tristis heret
 130 et turbe et tumulos petenti | non satis semper patuere portae
 col. 2 Stat grauis strages premiturque iuncto funere funus prima
 uis tardas tetigit bidentes laniger pingues male carpit
 herbas colla tacturus steterat sacerdos det manus certum
 136 parata alta uulnus. EX LIBRO LUCANI · VIII ·

DE DIVERSIS SERPENTIBVS

- Luc. IX, 696 Illa tamen steriles tellus secundaque nulli

UERSVS EUCHERIAE POETRIAE

- A. L. 390 B. Aurea concordiae quae fulgent filae metallo *e. q. s.*

Oed. 110 *ante inscriptionem erasum* co 117 cinnami *corr. ex*
 cinnani 125 *rapiente]* rapientes *Duebnerus* 128 *seriesque]* series-
 que *Duebnerus* 129 *turbe: e inducta ut videtur* 130 *satis sic,*
non scitis (cf. ad v. 508). — portae] postae *Duebnerus.*

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

DE SENECAE TRAGOEDIARVM
FRAGMENTIS RESCRIPTIS AMBROSIANIS

SCRIPSIT

GVILELMVS STVDEM VND.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

GVILELMVS STVDEM VND FRIDERICO LEO S.

Quoniam nouam Senecae fabularum recensionem denuo examinatis codicibus fere absoluisti, nolui carere editionem Tuam, Vir Doctissime, lectionibus codicis rescripti Ambrosiani, cuius libri antiquissimi apographum Mediolani confeci.

Sacra scriptura codicis Ambrosiani G 82 ordinis superioris saeculo ut uidetur octauo scripti continet libros quattuor Regum ita diuisos, ut primus et secundus comprehensi priorem, tertius et quartus item comprehensi posteriorem librum efficiant. Vsus erat is, qui sacros illos libros descripsit, membranarum ex codice Plautino antiquissimo petitis; quae cum abluta pristina scriptura admodum tenues factae essent, pars earum sacro atramento accedente iam ipso saeculo octauo foedas egerat rimas. Itaque eodem saeculo octauo, cum praesertim madore ac situ non paucae membranae corruptae essent, alius quidam amanuensis (uel alii quidam amanuenses) et supra non paucos uersus foraminibus pessumdatos uerba, quae in ipso contextu sacro minus commode legi posse uiderentur, repetiuit, et pro octo membranarum, quae nimis magnam labem contraxerant, nouas substituit partim ex codice gotico¹⁾ partim ex Senecae tragoediarum codice petitas. Is qui saeculo octauo hoc modo uolumen sacrum supplendo redintegrait, ad supplementa in octo illis foliis scribenda usus est scripturae charactera eo, quem anglosaxonicum uocare consueuimus²⁾, eumque ad octauum saeculum referendum esse docet similitudinis codicum comparatio. Vbi codex sacer conscriptus sit, nescimus: neque enim certo constat, unde in bibliothecam Ambrosianam peruenit. Bobii eum conscriptum esse et uulgo credunt et inde probabile fit, quod rude ac parum elegans scripturae genus, quo libri Regum exarati sunt, amanuensem non Italum fuisse persuadet³⁾; itemque genus scripturae anglosaxonicum, quo supplementa illa insignia sunt, uix amanuensi ex Italia oriundo

¹⁾ Trium foliorum, quae huc pertinent, scripturam goticam edidit Andreas Upström in libro qui inscribitur „Codices Gotici Ambrosiani“ Holmiae et Lipsiae a. 1868 pag. 95.

²⁾ Conf. quae dixi in Museo Rhenano uol. XXI pag. 576 seqq.

³⁾ Conf. codicis imaginem photographi arte exceptam in Zange-meisteri et Wattenbachii Exemplis Codicum Latinorum (Heidelbergae 1876) tab. VI.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

XVI

tribuerim: quamquam confitendum est in antiquis catalogis bibliothecae Bobiensis hoc uolumen non commemorari. Saeculo decimo octauo hunc codicem et in bibliotheca Ambrosiana fuisse et in initio non secus atque in fine mutilum fuisse constat. Folia, quae initio huius saeculi seruata inuenit, ex uetere compage soluta numeris ita distinxit Angelus Mai, ut singulas paginas numeraret.

Paucas lectiones ex eis foliis, quae Senecae tragoediarum fragmenta continent, festinanti calamo enotauit Fridericus Ritschl et publici iuris fecit in Parergon uol. I pag. 305 seq. Qui si longius temporis spatium in lectione perficienda consumpsisset, et plura legisset et rectiora. Itaque imperfecta Ritschelii lectione freti Rudolfus Peiper et Gustauus Richter ueram de codicis rescripti (quem *R* appellabimus) auctoritate et de ratione, quae inter *R* et ceteros Senecae codices intercedit, opinionem non poterant concipere in editione Senecae tragoediarum a. 1867 curata: conf. inprimis praef. pag. xxxii seq., ubi Ritscheliana collationis silentio in errorem inducti arte cohaerere *R* cum codicibus interpolatis (*A*) opinati sunt. Vbi quae meum apographum a Ritschelii testimonio recedit, in re praesenti scito me mihi persuasisse, Ritscheliana lectionem cum codicis ductibus consociari non posse.

Pertinent autem ad Senecae tragoedias haec quinque folia¹⁾:

1. 2) paginae 473/474 cum paginis 471/472, cum quo folio etiam nunc cohaerent, efficiebant olim intimum fasciculi alicuius (quaternionis?) par foliorum; continent Senecae Medae uersus 196—274; in codice sacro haec duo folia inuerso ordine adhibita esse apparet; aliquantum desectum est de margine superiore.

3) paginae 449/450 folium singulare efficiunt, cuius marginem interiorem ex parte resecurit is, qui saeculo octauo sacrum uolumen suppleuit; continet hoc folium Medae uersus 694—744. Inter paginam 472 et paginam 449 undecim folia uidentur periisse; accuratiora autem de ea re ideo statui non possunt, quia, cum paginae pleraeque uicenos complectantur uersus, paginae 449/450 undecim uicenos continent.

4. 5) paginae 375/376 cum paginis 385/386, cum quo folio etiam nunc cohaerent, efficiebant olim proximum ab intimo fasciculi alicuius par foliorum. ergo unum par foliorum inter paginam 376 et paginam 385 periit; continent Senecae Oedipodis uersus 395—432 et 508—545.

¹⁾ Conf. etiam Peiperi et Richteri praefation. pag. XXIX seqq.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

XVII

Quot fabulas complexus sit codex *R*, dici nequit, quoniam quaternionum numeri nulli supersunt; attamen plus duabus eum continuisse probabili fasciculorum computatione efficitur: conf. Peiperi et Richteri praefation. pag. xxxi. Atque ne id quidem discerni potest, utrum Medea an Oedipus priorem in *R* locum occupauerit.

Scriptus est codex *R* ea litterarum capitalium forma, quae cum medium aliquo modo teneat locum inter Plauti codicem Ambrosianum accuratissime pictum et Terentii codicem Bembinum minus constanter scriptis litteris conspicuum¹⁾, paulo probabilius quinto quam quarto saeculo uidetur adscribi posse²⁾. Hoc constat, Plautinum illum codicem Annaeano esse antiquiorem: nam et *F* et *R* litterae in hoc subter lineam producuntur et ad labentis calligraphiae aetatem illud quoque uidetur pertinere, quod non omnes litterae aequae altae sunt; praecipue prima uersus littera in *R* non raro paululum eminet supra proximas, quam inconstantiam in apographo meo non ubique typorum forma imitatus sum: conf. e. g. Med. 726, Oed. 395. 414^a. 526 (ubi sinistra *U* litterae trabs producta est non secus atque in antiquioribus codicibus nonnumquam fit) in capite paginae et praeterea Oed. 405. 416. 518. 524. 543. Memoria maxime dignum est, quod *I* littera non raro eminet supra ceteras, quamquam ne in hac quidem re constantiam adsecutus est amanuensis: conf. Med. 237 *obici*, 697 et 696 *maior*, 708 *iugis*, Oed. 422 et 536 *iam*, 510 *cuius*, 535 *huius*, 516 *indicium*, 521 *uile*. 522 *sacri*; apparet locis plerisque altiore *I* litterae forma *j* sonum exprimi. Litterae delendae significantur more antiquo ab ipsa prima manu puncto supra litteram posito: conf. Med. 702. 725. 740, Oed. 534 (conf. etiam Med. 263). Litterae contignatae nullae extant nisi Med. 744 *UM* sub uersus finem prope marginem.

Compendiis scripturae librarius non utitur nisi his duobus:

1) *-que* saepissime *Q* scribitur: Med. 204. 210. 211. 212. 220. 230. 231 (ter, etiam in fine uersus). 239. 244. 248. 250. 257. 258. 265. 699. 696. 703. 707. 726. 732. 739. 740. 741, Oed. 412. 423. 427. 525. 534. 542; contra perscriptum est *QUE* quater: Med. 208 (in fine uersus). 233. 698. 733.

¹⁾ Vtriusque codicis imaginem habes in Zangemeisteri et Wattenbachii Exemplis in tabulis VI. VIII. IX.

²⁾ *h* etiam in Senecae codice constanter ea forma scribitur, quae magis ad *K* accedit quam ad *H*: *L* littera non eminet supra ceteras litteras; ceterum et *L* et *F* in codice Annaeano graciles sunt. *U* litterae forma ab ea proxime abest, quae in Terentii Bemmino conspicitur.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

XVIII

2) *-bus* raro B· scribitur: Med. 239, Oed. 530; contra septies perscriptum est BUS: Med. 211. 213. 704. 739, Oed. 402. 408. 413.

Ad saeculi quinti initium reuocare uidentur codicem R etiam orthographicae rationes, quas amanuensis secutus est; qui quamquam foedissima uitia praecipue in nonnullis paginis, ueluti in paginis 449. 450, non euitauit, tamen et in nominibus graecis describendis raro lapsus est neque umquam *f* pro *ph* aut *t* pro *th* aut *i* pro *y* substituit, et *u* pro *b* uno loco solo scripsit (*fleuiles* Oed. 509), et *ae* ab *e* sedulo distinxit (nisi quod Oed. 529 *expresse* dedit pro *expressae*), et *-a* ab *-am* itemque *-e* ab *-em* accurate discreuit (nisi quod Oed. 414^b fortasse *molle* scripsit pro *mollem*), et aspirationem raro neglexit (Med. 254 *aut* pro *haut*, Oed. 432 *coros* pro *cohors*, Med. 698 *Ophiucus*).

Componam autem has scripturas, unde appareat recte me de orthographia codicis Annaeani iudicasse: *afuit* Med. 264, *amoues* 262 || *ad* (praepositio) 267. 699, Oed. 400; contra *at* Med. 743 || *ad* (coniunctio) Med. 730; contra *at* Oed. 513 || *atque* Med. 258, Oed. 525; contra *adque* Med. 741, Oed. 542 || *adducto* Oed. 417 || *adflcta* Med. 209, *adflctum* 255 || *alligat* Oed. 533 || *admouit* Med. 205 || *adsit* 699 || *attigi* Med. 247 || *aduerte* Oed. 409 || *aduexit* Med. 197 || *aecum* et *aecus* 200 || *aliquid* 199 || *annosa* Oed. 535 || *ausus* Med. 700 || *bacas* Oed. 538, *bacifera* 415 || *bracchia* 404 || *caeli* Oed. 405 || *caput* Med. 204, Oed. 409. 414^a. 521. 532 || *causae* Med. 202, *causam* 242. 262 || *comprecor* 740 || *cupressus* Oed. 532 || *damna* Med. 245 || *Danuuius* Med. 724 || *est* nusquam per aphaeresin e amittit || *effusam* Oed. 403, *effusos* 416 || *execta* Med. 734 || *exerens* Oed. 532 || *exilio* Med. 220, *exulem* 255 || *fluuidum* Oed. 423 || *formosi* 508 || *fraglanti* (debebat saltem *flagranti*) Med. 241 || *generosa* Med. 217 || *haut* 200, conf. *aut* pro *haut* 254 || *hedera* Oed. 414^b || *i* pro *ii*: Med. 249 *miseris*; *ii* pro *i*: Med. 706 *frugis*, 743 *supplicis* || *illut* 226 || *inclytum* 226 || *inmisso* 232; contra *immensum* Oed. 539, *immensos* Med. 695 || *inplacabile* Oed. 395; contra *imperio* Med. 216, *imperia* Oed. 527, *impium* Med. 261, *imputo* 234 || *inriguae* Oed. 531 || *lapsa* Oed. 513 || *maesti* Med. 733 || *myrtus* Oed. 539 || *numquam* Med. 196 || *obici* Med. 237 || *opponens* Oed. 541 || *optinens* Med. 257 || *obscenas* Med. 732 || *paenitet* Med. 243 || *precandum* Oed. 396, *precor* 528 || *quaecumque* Med. 707 || *quid* Oed. 519. 526 || *quidquid* Med. 212. 214 || *quod* Med. 223 || *quodcumque* Med. 211. 244 || *ratim?* (accus.) Med. 272 || *rursus* Oed. 417 || *sed* Med. 202. 246 || *succisa* 702, *succisu* 729 || *summota* 232 ||

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

XVIII

supplicium 201, *supplicis* 743, *supplices* 224, *supplicibus* Oed. 408; contra *suplex* Med. 208. 248 || *uesano* 738 || *unge* (pro *ungue*) 730 || *urquet* Oed. 543 || *uulqus* Med. 740 || *uultu* Oed. 410, *uultus* 509 || *zona* Oed. 421. Alia consulto omitto; accusatiui tertiae quae uocatur declinationis aequae atque nominatiui pluralis numeri in *-es* exeunt (non in *-is*); *a* praepositio ante consonam est, *ab* ante uocalem.

Versuum Senecae distinctionem, qualem in exemplo quod describat, inuenerat, religiose plerumque seruauit amanuensis: itaque recta est uersuum distinctio in *R* praeter aliquot cantici locos. Quanto autem arbitrio canticorum uersuum initia ex parte recedant a margine sinistro, docet codicis pagina 376.

Vbi in medio uersu nouae personae uerba incipiunt, uersus ita dispescitur, ut a primo uerbo alterius personae caput fiat: conf. Med. 197, Oed. 524. Inde explicandum est, quod librarius alteram partem uersus Oed. 399, quae nouae personae tribuenda erat, errore omisisse uidetur.

Personarum notae nunc nullae apparent, atque omnino certa rubricatoris uestigia nulla extant; sed quoniam minium, ubi antiqua scriptura abluitur, defluere solet uestigio aut nullo aut paene nullo relicto, ueri non est dissimile initio uersuum in margine sinistro rubris litteris singularibus graecis item atque in codice Bembino Terentii personas indicatas fuisse et similiter scaenarum inscriptiones minio additas fuisse: conf. uersum inter Oed. 508 et 509 atramento uacantem et uersum inter Oed. 402 et 403 atramento uacuum relictum ad CKORUS litteras capessendas, quarum incertissima uestigia uidentur adhuc superesse.¹⁾

Nulli fabulae tituli apparent in summis paginis 473. 474. 471. 472. 449. 450 id est in eis quae ad Medeam pertinent; contra apparent a prima manu scriptae in Oedipode in summa pagina 375 itemque in summa pagina 385 (i. e. in foliis rectis) litterae PUS, in summa pagina 386 OEDIP, unde consentaneum est peruersam *Oedippus* scripturam ne a *R* quidem alienam fuisse; nihil dispici potuit in summa pagina 376.

Alterius manus siue correctoris perpauca supersunt uestigia: conf. Med. 699 (conf. etiam Med. 724).

Haec hactenus de forma scripturae codicis *R*.

Descripsi folia Ambrosiana accuratissime uere anni 1878

¹⁾ Inter Med. 739 et 740 ante Medae uerba nullus uersus uacuus relictus est.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

XX

Mediolani adiuuante Paulo Krueger iurisconsulto celeberrimo et amico carissimo. Permisit, ut codex pretiosus denuo examinaretur, Antonius Ceriani bibliothecae Ambrosianae praefectus clarissimus et studiorum meorum fautor benignissimus. Post Angeli Mai tempora, qui Annaeanam scripturam gallae infuso resuscitauit, alius nescio quis nonnullos locos alio remedio chemico uidetur temptasse, nec tamen comperi post Ritschelium quemquam denuo fragmenta Ambrosiana excussisse.

In apographo quod sequitur foliorum paginas leuigatiores appellauī „interiores“, minus leues appellauī „exteriores“. Earum litterarum, quibus nullum signum addidi, lectio certa est, litteris incertis puncta subscripsi, litteris incertissimis et subscripsi punctum et superscripsi signum interrogationis:

itaque Med. 205 MANUŞ significat litterarum A et U lectionem incertam, litterae S incertissimam esse. Vbi propter pallorem, quid olim extiterit, dici nequit, his punctis usus sum conf. e. g. Med. 740 seqq. Vbi et propter sacram scripturam obductam et propter fenestras nihil legi potuit, his lineolis /// usus sum: conf. Med. 211. Foramina longiora his lineis significauī ——— conf. e. g. Med. 249. 251. 252. Propter typographum singuli uersus, qui in R paribus interuallis dirempti sunt, in apographo meo modo propius modo longius inter se distant.

APOGRAPHVM FRAGMENTORVM AMBROSIANORVM.

(pag. 473)

(continet Senecae
Medeae uersus hos:)

1	INIQUANUMQUAMREGNAPERPETUOMANENT	196
2	IQUERERECOLCKIS	
3	REDEOQUIADUEXITFERAT	197
4	UOXCONSTITUTOSERADECRETOUENIT	198
5	QUISTATUITALIQUIDPARTEINAUDITAALTERA	199
6	AECUMLICETSTATUERITKAUTAECUSFUIT	200
7	AUDITUSATEPELIASSUPPLICIUMTULIT	201
8	SEDFARECAUSAEDETUREGREGIAELOCUS	202
9	DIFFICILEQUAMSITANIMUMABIRAFLECTERE	203
10	IAMCONCITATUMQUAMQ · REGALEKOCÇAPUT	204

Pagina 473 interior facile legitur. 1 littera 16^a aut G aut C fuit

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

XXI

(pag. 473)

(continet Senecae
Medeae uersus hos:)

11	SCEPTRISSUPERBASQUISQUISADM ^o UITMANUS	205
12	QUACOEPITIREREGIADIDICIMEA	206
13	QUAMUISEINIMSIMCLADEMISERANDA ^o BRUTA	207
14	EXPULSASUPLEXSOLADESERTAUNDIQUÈ	208
15	ADFLICTAQUONDAMNOBILIFULSIPATRE	209
16	AUOQ · CLARUMSOLEDEDUXIGENUS	210
17	QUODCUMQ · PLACIDISFLEXIBUSPKASISRIGA ///	211
18	FONTUSQ · QUIDQUIDSCYTKICUSATERGOUIDET	212
19	PALUSTRIBUSQUAMARIADURESCUNTAQUIS	213
20	ARMATAPELTISQUIDQUIDEXTERRETGOKORS	214

(pag. 474)

1	INCLUSARIPISUIDUATKERM ^o ODONTHIS	215
2	KOCOMNENOSTERGENITORIMPERIOREGIT	216
3	GENEROSAFELIXDECOREREGALIPOTENS	217
4	FULSIPETEBANTTUMMEOSTKALAMOSPROCI	218
5	QUINUNCPETUNTURRABIDAFORTUNAACLEUIS	219
6	PRAECEPTQ · REGNOERIPUITEXILIODEDIT	220
7	CONFIDERE ^o GNISCUMLEUISMAGNASOPES	221
8	KUCFERATETILLUCCASUSKOCREGESKABENT	222
9	MAGNIFICUMETINGENSNULLAQUODRAPIATDIES	223
10	PRODESSEMISERISSUPPLICESFIDOLARE	224
11	PROTEGERESOLUMKOCOLCKICOREGNOEXTULI	225
12	DECUSILLUTINGENS ^o GRAECIAEFLOREMINCLYTUM	226
13	PRAESIDIAACKIUAEGENTISETPROLEMDEUM	227
14	SERUASSEM ^o MEMTUNUSESTORPKEUSMEUM	228
15	QUISAXACANTUMULCETETSILUA ^o STRAKIT	229
16	GEMINUMQ · MUNUSCASTORETPOLLUXMEUMEST	230
17	SATIQ · BOREAQUIQ · TRANSPONTUMQUOQ ·	231
18	SUMMOTALYNCEUSLUMINEINMISSOUIDET	232
19	OMNESQUEMINYAENAMDUCUMTACEODUCEM	233
20	PROQUONIKILDEBETURKUNCNULLIIMPUTO	234

11 littera 27^a aut M aut N fuit 17 punctum post 8^{am} litteram
sacra scriptura tectum latet in fine potest RIGAT scriptum fuisse

Pagina 474 exterior facile legitur; rescripti sunt soli uersus 1—4.
17 punctum post quintam litteram incertum est.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

XXII

(pag. 471)	(continet Senecae Medeae uersus hos:)
1 UOBISREUEXICETEROSUNUMMIKI	235
2 INCESSENUCETCUNCTAFLAGITIAINGERE	236
3 FATEBOROBĪCIRIMENKOC SOLUMPOTEST	237
4 ARGOREUERSAUIRGINIPLACEATPUDOR	238
5 PATERQ · PLACEATTOTACUMDUCIB · RUET	239
6 PELASGATELLUSKICTUUSPRIMUMGENER	240
7 TAURIFEROCISOREFRAGLANTIOCCIDET	241
8 FORTUNACAUSAMQUAEUOLETNOSTRAMPREMAT	242
9 NONPAENITETSERUASSETOTREGUMDECUS	243
10 QUODGUMQ · CULPAPRAEMIUMEXOMNITULI ^{???}	244
11 KOCESTPENESTESIPLACETDAMNAREAM	245
12 SEDREDDECRI MENSUMNOCENSFATEORGREO	246
13 TALEMSCIEBASESSECUMGENUAATTIGI [?]	247
14 FIDEMQ · SUPLEXPRAESIDISDEXTRAPETI	248
15 TERRAMACMISERISANGULUMETSED	249
16 LATEBRASQ · UILESURBESIPELLIPLACET	250
17 DETURREMOTUSALIQUISINREGNISLOC	251
18 NONESSEMEQUISCEPTRAUIOLENTUSGERA	252
19 NEQUISUPERBOMISERIASCALCEMPEDE ^C	253
20 TESTATUSEQUIDEMUIDEOAUTCLAREPARUM	254

(pag. 472)

1 GENERUMEXULEMLEGENDOETADFLICTUMETGRAUI [?]	255
2 TERROREPAUIDUMQUIPPEQUEMPOENAEEXPETIT	256
3 LETOQ · ACASTUSREGNATKESSALICAOPTINENS	257
4 SENIOTREMENTEMDEBILIATQ · AEUOGRAUEM	258

Pagina 471 exterior maximam partem facile legitur; sub uersuum fines litterae ex parte pallidiores sunt. 3 litteram 10^{am} eminere supra uicinas litteras non prorsus certo constat 5 paenultimam litteram multo probabilius est E quam I fuisse 7 littera ab exitu octaua non uidetur E fuisse paenultima littera aut E aut I fuit 10 in fine ne id quidem constat, utrum TULI an TULIT scriptum fuerit; illud tamen paulo ueri similis est 13 littera ab exitu quarta foramine hausta periit 14 in fine PETI quam PETH scriptum fuisse paulo probabilius est 15 in fine umbrae litterarum, quae supra foramen apparent, ad EMROGO non male quadrant 19 C supra lineam addidit manus prima.

Pagina 472 interior maximam partem facile legitur. 1 prima littera foramine hausta periit

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

XXIII

(pag. 472)	(continet Senecae Medeae uersus hos:)
5 PATREMPEREMPTUMQUERITURETCAESISNIS	259
6 DISCISSAMEMBRACUMDOLOCAPTAETUO	260
7 PIAESORORESIMPIMUMAUERENTNEFAS	261
8 POTESTIASONSITUAMCAUSAMAMOUES	262
9 SUAMTUERINULLÛSINNOCUUSCRUOR	263
10 CONTAMINAUITAFUITFERROMANUS	264
11 PROCULQ · UESTROPURUSACOETUSTETIT	265
12 TUTUMALORUMMACKINATRIXFACINORUM	266
13 CUIFEMINAENEQUITIAADAUDENDAOMNIA	267
14 R'OBURUIRILEESTNULLAFAMAEMEMORIA	268
15 EGREDER — URGAREGNALETALESSIMUL	269
16 TECU — FERKERBASLIBERACIUESMETU	270
17 A — NSTELLURESOLLICITADEOS	271
18 PROFUGERECOGISREDDFUGIENTIRATIM	272
19 UELREDDECOMITEMFUGERECURSOLAMIUBES	273
20 NONSOLAUENIBELLASIMETUISPATI	274
(pag. 449)	
1 KUCILLEUASTIMORETORRENTISIACENS	694
2 DESCENDATANGUISCUIUSIMMENSOSDUAE	695
3 MAIORPELASGISAPTASIDONIISMINOR	697
4 PRESSASQUETANDEMSOLUATOPKIUCUSMANUS	698

9 supra litteram 14^{am} punctum extat, nisi omnia fallunt 13 litterarum 11^{ae} et 12^{ae} pars inferior foraminibus hausta est; pars superior litterae 12^{ae} sacra scriptura tecta latet 14 uncinus post primam litteram, qui non prorsus certus est, nescio quid sibi uelit in fine nihil amplius scriptum erat 15 litterarum 4^{ae} 5^{ae} 6^{ae} 7^{ae} pars inferior foramine hausta est fenestra post litteram 7^{am} sufficit ad EP litteras capessendas litterae post fenestram primae pars sinistra foramine hausta est 16 litterae quartae nihil superest nisi ductus sinistri pars superior fenestra post litteram 4^{am} sufficit ad MAU litteras capessendas 17 fenestra post litteram primam sufficit ad LIASEDE litteras capessendas 18 litterae 3^a et 5^a foraminibus haustae perierunt litterarum 2^{ae} et 4^{ae} partes superiores foraminibus haustae sunt littera paenultima I magis quam E fuisse uidetur

Pagina 449 exterior partim facile legitur, partim litterae pallidae sunt. Ipsa uersuum initia non sunt rescripta. Paucarum litterarum particulae fenestris haustae sunt. Primae uersuum 1. 2. 4. 6 litterae pars sinistra resecta periit. 2 littera 18^a utrum supra uicinas litteras emiuerit necne, dici nequit litterarum ab exitu 4^{ae} et 3^{ae} et ultimaers pa media foraminibus hausta periit

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

XXIV

(pag. 449)		(continet Senecae Medeae uersus hos:)
5	UIRUSQ ^{F U} · EANDATADSITADCATUSMEOS ^N	699
6	LĂCESSERE AUSUSGEMINAPYTKONNUMINA	700
7	ETKVDRAETOMNISREDEATKERCULEAMANUS	701
8	MAIORMINORQ · SENTIUNT NODOSFERAE	696
9	SUGGISTASERPENS CAEDESEREPARANS SUA	702
10	TUQUOQ · RELICTISPERUIGILOOLCKISADES	703
11	SOPITEPRIMUMCANTIBUSSERPENSMEIS	704
12	POSTQUAMEUOCAUITOMNESERPENTUMGENUS	705
13	CONGERITINUNUMFRUGHSINFATAEMALA	706
14	QUAECUMQ · GENERATINUIUSSAXISERYX	707
15	QUAEFERTOPERTISKIEMEPEPERPETUALUGIS	708
16	TENERAMCRUENTAFALCEDEPOSITCOMAM	722
17	KASALUITALTUMGURGITEMTIGRISPREMENS	723
18	DANUIIUSILLASKISPERARINTESPLAGIS ^{E A}	724
19	TEPIDISKYDASPESGEMMISFERRCURRENSAQUIS	725
(pag. 450)		
1	NOMENQ · TERRISQUIDEDITBAETIS ······	726
2	KESPERIAPULSANS MARIALANGUENTIUADO	727
3	KAECPASSAFERRUMDUMPARATPKOEBUSDIEM	728
4	ILLIUSALTANOCTESUCCISUF RUTEX	729

5 FU supra lineam addidit manus secunda; pro FU possis etiam de FE cogitare N supra lineam addidit manus prima 9 littera septima aut T aut I fuit; punctum supra hanc litteram non prorsus certum est CAEDE lectio certissima est 10 littera 23^a O, non C fuit 15 littera ab exitu quinta paululum eminet supra uicinas litteras 18 litterae 20^{ae} pars superior foramine hausta est litteram 22^{am} I quam E fuisse probabilis est litterulae E et A supra lineam a manu coaeua additae uidentur esse; A litterula certissima est, E non prorsus certa; inter utramque litteram nihil exiit supra paenultimam litteram utram A litterula addita fuerit necne, dici nequit 19 infra (non supra) 21^{am} litteram punctum exiitisse ueri non est dissimile punctum supra 25^{am} litteram certissimum est.

Pagina 450 interior maximam partem facile legitur; rescripti sunt soli uersus 1. 2. 4. 6. 8 toti et uersuum 3. 5. 7 initia, reliqui non sunt rescripti. Uersuum exitus propter pallorem aut difficulter leguntur aut legi nequeunt; quos, si chemico remedio uti licuisset, facili negotio dispexissem. 1 punctum post 6^{am} litteram sacra scriptura tectum latet in fine post BAETIS utrum SUIS extiterit necne, propter pallorem dici nequit 2 media octauae litterae pars foramine hausta est; item litterae 9^{ae} pars superior et litterarum 12^{ae} et 13^{ae} pars inferior

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

XXV

(pag. 450)		(continet Senecae Medeae uersus hos:)
5	ADKUIUSUNGESECTACANTATOSEGES	730
6	MORTIFERACARPITGRAMINAACSERPENT ······	731
7	SANIEMEXPRIMITMISCETQ · OBSCENASAUES	732
8	MAESTIQUECORBUBONISETRAUCAESTRIG ·····	733
9	EXECTAUIUAEUISCERAKAECSCELERUMARTIFEX	734
10	DISCRETAPONITKICRAPAXUISIGNIUM	735
11	KISGELIDAPIGRIFRIGORISGLACIESINEST	736
12	ADDITUENENISUERBANONILLISMINUS	737
13	METUENDASONUITECCEUESANOGRADU	738
14	CANITQ · MUNDUSUOCIBUSPRIMISTREMIT	739
15	COMPRECORCUULGUSSILENTUMQUOQ · FERALEs ·····S	740
16	ETCKAOSCAECUMADQ · OPACAMDITISUMBROSI ·····—	741
17	TARTARIRIPISLIGATOSSQUALIDAEMORTIS ········	742
18	SUPPLIHSANIMAEREMISSISCURRITEATTKALAMOSN ———	743
19	ROTARESISTATMEMBRATORQUENSTANGATIXIONKUM ———	744

(pag. 375)	PUS	(continet Senecae Oedi- podis uersus hos:)
1	RESERANDATELLUSDITISINPLACABILE	395
2	NUMENPREGANDUMPOPULUSINFERNAESTYGIS	396
3	KUCEXTRAKENDUSEDECUIMANDESSACRUM	397
4	NAMTEPENESQUEMSUMMAREGNORUMNEFAS	398
5	INUISEREUMBRAS	399
6	ADQUEMSECUNDUMREGNARESPICIUNTMEA	400
7	DUMNOSPROFUNDAECLAUSTRALAXAMUSSTYGIS	401
8	POPULAREBACCKILAUDIBUSCARMENSONET	402
9	C ······	

5 altera littera paene certa est 7 littera 11^a aut I aut E fuit
 8 litterae alterius pars media foramine hausta perit; item in uersu
 11 litterae alterius pars inferior 15 punctum supra 10^{am} litteram
 addidit manus prima litterae 25^a 26^a 27^a incertissimae quidem sunt,
 uidentur tamen non UOS fuisse uersuum 16 et 18 et 19 exitus desecti
 sunt 17 littera 10^a neque U est neque B

Pagina 375 exterior maximam partem facile legitur. Versus 1 solus non est rescriptus. 5 post UMBRAS utrum TECREOKICPOSCITLABOR litterae extiterint an uersus exitus atramento uacuis fuerit (hoc paulo probabilius mihi est), propter pallorem dici nequit. 7 littera ab exitu octaua aut U fuit aut O. 9 nonnumquam CKORUS litterarum rubro(?) scriptarum admodum tenuia uestigia uidebantur apparere, sed fortasse potius tota haec species fallax est.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

XXVII

(pag. 376)		(continet Senecae Oedi- podis uersus hos:)
16	FRANGITARAXEN	428
17	TESENIORTURPISEQUITURSILENUSASELLO	429
18	TURGIDAPAMPINEISREDIMITUSTEMPORASERTIS	430
19	CONDIT [?] ALASCIU [?] IDEDUCUNTORGIAMYSTAE	431
20	TEBASSARIDUMCOMITATA [?] COROS [?]	432
(pag. 385)	PUS	
1	CANDIDAFORMOSIU [?] ENERABIMURORALYAEI	508
2		
3	ETSIIPSEULTUSFLEUILES [?] PRAEFERTNOTAS	509
4	EXPROMECUIUSCAPITEPLACEMUSDEOS [?]	510
5	FARIUBESTACEREQUAESUADESMETUS	511
6	SITERUENTESNONSATISTKEBAEMOUE [?] NT	512
7	ATSCEPTRAMOUEANTLAPSACOGNATAEDOMUS	513
8	NESCISSECUPIESNOSSEQUAENIMIUMEXPETIS	514
9	INERSMALORUMREEDIUMIGNORANTIAEST	515
10	ITANEESTSALUTISPUBLICAEINDICIUMOBRUES	516
11	UBITURPISESTMEDICINASANARIPIGET	517
12	AUDITAFAREUELMALODOMITUSGRAUI	518
13	QUIDARMAPOSSINTREGISIRATISCIES	519
14	ODEREREGESDICTAQUAEDICHIUBENT	520
15	MITTERISEREBOULLEPROCUNCTISCAPUT	521
16	ARCANASACRIUOCENIRETEGISTUA [?]	522
17	TACERELICEATULLALIBERTASMINOR	523
18	AREGEPETITUR	
19	SAEPEUELLINGUAMAGIS	524
20	REGIATQ · REGNOMUTALIBERTASOBEST	525

19 littera septima foramine hausta periit 20 litteram paenulti-
mam non R fuisse constat.

Paginae 385 interioris pars superior facile, inferior propter litterarum pallorem difficulter legitur. Versus 1 solus non est rescriptus. 1 littera 15^a foramine hausta periit 2 hic uersus atramento scriptus non erat, incertissimas litterarum (rubrarum?) umbras conspiciere nonnumquam mihi uisus sum 4 littera paenultima foramine hausta periit; item litterae ab exitu tertiae pars inferior 5 supra litteram ab exitu sextam punctum et T litterula utrum extiterint necne, dici nequit; neutrius uestigia supersunt 7 littera 19^a non uidetur S fuisse 16 littera ab exitu quinta non uidetur E fuisse.

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

XXVIII

(pag. 386)

(continet Senecae Oedi-
podis uersus hos:)

OEDIP

1	UBINONLICETTACEREQUIDCUIQUAMLICET	526
2	IMPERIASOLUITQUITTACETIUSSUSLOQUI	527
3	COACTAUERBAPLACIDUSACCIPIASPRECOR	528
4	ULLINEPOENAUCISEXPRESSEFUIT	529
5	ESTPROCULABURBELUCUSILICIB · NIGER	530
6	DIRCAEACIRCAUALLISINRIGUAELOCA	531
7	UIRENTESEMPERALLIGATTRUNCONEMUS	533
8	CUPRESSUSALTISEXERENSSILUISCAPUT	532
9	CURUOSQ · TENDITQUERCUSETPUTRESSITUS	534
10	ANNOSARAMOSKUIUSABRUPITLATUS	535
11	EDAXUETUSTASILLA · I · AMFESSACADENS	536
12	RADICEFULTAPENDEALIENATRABE	537
13	AMARABACASLAURUSETTILIAELEUES	538
14	ETPAKIAMYRTUSETPERIMMENSUMMARE	539
15	MOTURAREMOSALNUSETPKOBOOBUIA	540
16	ENODEZEPKYRISPINUSOPPONENSLATUS	541
17	MEDIOSTATINGENSARBORADQ · UMBRAGRAUI	542
18	SILUASMINORESURGUETETMAGNOAMBITU	543
19	DIFFUSARAMOSUNADEFENDITNEMUS	544
20	TRISTISSUBILLALUCISETPKOEBIINSCIUS	545

Pagina 386 exterior maximam partem facile legitur. Versus 1. 19. 20 non sunt rescripti. 1 littera ab exitu undecima foramine hausta perit

2 supra litteram 17^{am} utrum punctum additum fuerit necne, dici nequit; nulla puncti uestigia apparent. 4 litterae undecimae pars inferior foramine hausta perit, item litterae duodecimae trabs sinistra et trabs dexteræ pars inferior. 9 punctum supra ultimam litteram fere certum est. 13 paenultima littera aut E aut I fuit.

Ex hoc apographo apparet non paucas illas et bonas, quibus codex *R* insignis est, lectiones non tam ei, quam *R* repraesentat, recensionem tragoediarum deberi quam codicis uetustati. Immo plurimis locis a libri Etrusci (*E*) nec multis glossis interpolationibusque nec nimis grauibis erroribus deprauati fide progrediendum esse in crisi exercenda et olim constabat et nunc constabit, postquam fragmentorum codicis *R* lectiones innotuerunt. Nam recensionem, quam *A* appellare consueuimus, licenter interpolando multifariam corruptam esse notum est. *R* autem cum prima specie uideatur medium

Cambridge University Press

978-1-108-01307-9 - L. Annaei Senecae Tragoediae, Volume 2

Edited by Friedrich Leo

Frontmatter

[More information](#)

XXVIII

fere locum tenere inter *E* et *A*, quarum recensionum neutra ex ipso codice *R* eiusue gemello originem duxit, si accuratius inspexeris, uidebitur multo propius ad *E* accedere quam ad *A*. Aut omnia fallunt aut *R* ex eodem archetypo deriuatus est ex quo *E*, cum quo codice et bonas lectiones multas et falsas non paucas communes habet etiam eis locis, ubi recensio *A* ab *RE* discrepat. Quod autem aliis nec paucis locis *R* cum *A* consentit discrepante libro *E*, id facile Tibi concedent uiri docti ita explicandum esse, ut statuamus in eum codicem deperditum, ex quo *R* descriptus est, aliquot lectiones arbitrio correctoris selectas ex interpolata recensione, quam iam tunc extitisse consentaneum est, illatas fuisse. Itaque cum amanuensis, qui librum *R* exarauit, in aliis paginis accuratius, in aliis (ueluti in paginis 449. 450) neglegentius munere suo functus sit, mirum non est, quod liber *R*, qui uetustate ceteros codices Annaeanos longe praecedat, et locis compluribus genuinam lectionem solus seruauit, et in genere orthographico ceteros superat, et uitia scripturae nonnulla atque adeo falsam uersuum collocationem solus exhibet. Qui si integer seruatus esset, dubium non est quin non paucis obscuris atque deprauatis Senecae locis lucem allaturus fuerit. Sed de singulis uersibus in fragmentis Ambrosianis seruatis Tu ipse uideas, ne Tuam laboris partem praeripere Tibi uidear.

Vale, Vir Doctissime, et mihi fauere perge.

Scribebam Argentorati kal. Febr. a. 1879.